HDP-ledaren Selahattin Demirtaş och Vänsterpartiets ledare Jonas Sjöstedt.

”Det är bara en tidsfråga

HDP-ledaren Selahattin Demirtaş på besök i Stockholm

Arresteringarna fortsätter i den turkiska statens försök att tysta kurdisk opposition. Både svenska politiker och EU måste sätta ner foten mot Recep Tayyip Erdoğan medan det fortfarande finns en chans kvar till fredssamtal, säger HDP-ordföranden Selahattin Demirtaş när Dagens ETC möter honom i Stockholm.

I slutet av förra veckan hade Stockholm besök av en jagad oppositionsledare. Selahattin Demirtaş, medordförande i det pro-kurdiska partiet HDP i Turkiet, var inbjuden av Palmecentret för att möta svenska politiker och utrikesdepartementet. I fjol sågs den kurdiska före detta människorättsadvokaten och hans parti som det stora demokratiska hoppet för att utmana den auktoritäre presidenten Recep Tayyip Erdoğan. Men i nyvalet i höstas fick Recep Tayyip Erdoğans styrande AKP återigen egen majoritet.

HDP har drabbats av flera bombdåd. I juli 2015 återvände dessutom kriget i sydöstra Turkiet mellan kurdiska PKK-gerillan och turkiska staten, vilket lett till att flera av de kurdiska städer som är HDP:s viktigaste fästen lagts i ruiner.

Partiledaren har trots allt ett leende på läpparna när Dagens ETC först träffar honom under ett möte med Vänsterpartiets ordförande Jonas Sjöstedt under fredagen. Men det skiner snart igenom att Selahattin Demirtaş egentligen är mycket trött och pressad. Dagen innan, den 8 september, har Recep Tayyip Erdoğan sagt att staten nu genomför sin största operation i historien mot PKK i det kurdiska sydöstra Turkiet. Samma dag stängdes 11 500 kurdiska lärare i sydost av från sina arbeten på grund av anklagelser om PKK-samröre. Senare på kvällen arresterades dessutom HDP:s vice ordförande av polisen.

– Det är bara en tidsfråga innan de arresterar även mig. Alla våra parlamentsledamöter känner att de riskerar samma sak. Om de kallar någon av oss till domstol kommer vi att vägra gå dit, och troligtvis är det då vi blir gripna, säger Selahattin Demirtaş.

Pågår förundersökningar

Recep Tayyip Erdoğan har länge anklagat HDP för att ha band till PKK, som är terroriststämplat. Efter kuppförsöket i juli har Recep Tayyip Erdoğan exkluderat Selahattin Demirtaş från partiledarsamtal om landets framtid. I maj berövades Turkiets parlamentsledamöter sin åtalsimmunitet och i dag pågår förundersökningar mot Selahattin Demirtaş och nästan alla 59 ledamöter från HDP. Anklagelserna handlar i de flesta fall om påstådda terrorbrott relaterade till PKK. I augusti togs därför ett initiativ för att göra svenska riksdagsledamöter till faddrar för HDP:s ledamöter i syfte att skapa opinion i händelse av gripanden. Fem riksdagsledamöter från Liberalerna och Socialdemokraterna har tackat ja. Övriga 21 ledamöter kommer från Vänsterpartiet och där är Jonas Sjöstedt fadder för Selahattin Demirtaş.

Just nu säger EU ja till allt som Erdoğan kräver när det egentligen är Erdoğan som ska tvingas säga ja till Europas värderingar.

– Vi har en nära dialog med andra vänsterpartier i Europa. Skulle det gå så illa att rättegångarna börjar så är vår ambition att vara på plats och väcka en kraftfull politisk kampanj mot det, säger Sjöstedt.

Många anser att Sveriges regering och många i EU riktar en alltför måttfull kritik mot Recep Tayyip Erdoğan som inte på allvar stoppar utvecklingen mot diktatur i Turkiet – något även Sjöstedt håller med om.

– Det är ett agerande vår regering har svårt att förklara för det svenska folket.

Med kanske bara några dagar

Det ursprungliga syftet för Selahattin Demirtaş Sverigebesök var att delta i den kurdiska vänsterrörelsens årliga kulturfestival i Solna, dit HDP-ledaren bjudits in som talare.

Deltagare i en protestmarsch gick hela vägen från Uppsala till Solna. De kräver ett totalt slut på isoleringen av den livstidsdömde PKK-grundaren Abdullah Öcalan.

Var Sveriges partier står i kurdfrågan

- De svenska riksdagspartiers hållning till kurdfrågan varierar starkt.
- Vänsterpartiet har sedan sent 1970-tal uttryckt solidaritet med kurderna och partiledningen är enad kring en pro-kurdisk linje.
- Miljöpartiet har vissa aktiva, tongivande medlemmar som ställer sig bakom kurdernas kamp, men någon enad linje finns inte.
- Socialdemokraterna är också splittrade, mellan ett visst intresse bland unga medlemmar och en ledning som oftare är tyst.
- Bland allians-partierna har vissa medlemmar i Liberalerna i åratal ställt sig bakom kurdernas kamp för rättigheter.
- Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna säger sällan mycket i frågan och under den borgerliga regeringen blev utrikesminister Carl Bildts långa pro-turkiska hållning tongivande.
- Sverigedemokraterna har vid vissa tillfällen uttryckt sig något kurdvänligt, men anses av kurder själva mest bara vilja bedriva egen politik genom det.

innan de arresterar mig”

uppmanar Sverige att sätta press på president Erdoğan

kvar innan sin egen arrestering understryker Selahattin Demirtaş att fler svenska politiker och framför allt EU måste utveckla en strategi för att öka pressen på Turkiet.

– Uttalandena har varit alldeles för få, trots att Recep Tayyip Erdoğans regim gripit flera tusen politiker, människorättsaktivister, journalister och advokater.

En fråga i skymundan

Kurdfrågan i Turkiet har även tidigare hamnat i skuggan hos flera svenska riksdagspartier. Att det bor uppskattningsvis 100 000 kurder i Sverige, att konflikten numera blivit ett med Syriens krig eller att svensk militär tränar Peshmergasoldater i irakiska Kurdistan har inte automatiskt lett till en förändring. Men Selahattin Demirtaş ber inte om att Europa ska komma och rädda dem, säger han.

– Däremot ska Europa kämpa för sina demokratiska värderingar och det är där länderna sviker i dag. Just nu säger EU ja till allt som Erdoğan kräver när det egentligen är Erdoğan som ska tvingas säga ja till Europas värderingar.

Det är inte krig som gör oss starkare, utan fred. Oavsett vad priset blir måste vi ta Erdoğan till fredsbordet.

Samma dag premiärminister Binali Yıldırım avslöjade att de kurdiska ”terrorlärarna” skulle stängas av rapporterades att EU tonat ner sina tidigare krav på Turkiet att mildra sin stränga antiterrorlagstiftning. Några dagar senare beslutade EU-kommissionen att skicka 3,3 miljarder kronor till Turkiet som en del av rådande flyktingavtal med landet. Turkiet har hotat med att annars släppa loss flyktingströmmen mot Europa igen.

Det ursprungliga syftet för Selahattin Demirtaş Sverige-besök var att delta i den kurdiska vänsterrörelsens årliga kulturfestival i Solna, dit HDP-ledaren redan för flera månader sedan bjudits in som talare. Sveriges kurdiska diaspora är inte störst, men likväl en av de viktigaste vad gäller politiskt stöd till kampen.

Protestmarch från Uppsala

En timme innan Selahattin Demirtaş – som tas emot som en rockstjärna – går på kulturfestivalens scen anländer de trötta deltagarna som sedan dagen innan gått i en protestmarch hela vägen från Uppsala. De har krävt ett totalt slut på isoleringen av den livstidsdömde PKK-grundaren Abdullah Öcalan, som en mängd kurdiska organisationer ser som sin ledare.

– Vi har inte kunnat träffa honom sedan i april förra året. Att vi får se honom är viktigt inte bara för att bedöma hans hälsa, utan för att han säkert kan komma med nya perspektiv kring fred och demokrati. Det var hans försök som ledde fram till en fredsprocess 2013, säger Selahattin Demirtaş till Dagens ETC.

Dagens problem i Turkiet bygger huvudsakligen på samma gamla konflikt mellan staten och PKK som började med gerillakriget 1984. Enligt kurderna är nya fredssamtal möjliga om isoleringen av Abdullah Öcalan först bryts. Men kanske har den turkiska staten redan visat att den inte är intresserad av några sådana samtal. I söndags låg regeringen bakom ett övertagande av 28 borgmästarposter som man hävdat styrdes av terrorister och fiender till staten. 24 av dem tillhörde den kurdiska rörelsen. Övertagandet ledde genast till protester som slogs ner av turkiska styrkor, vilket sannolikt leder till gensvar från gerillan.

Men Selahattin Demirtaş vill fortfarande tro att en vapenvila är möjlig.

– Det är inte krig som gör oss starkare, utan fred. Oavsett vad priset blir måste vi ta Recep Tayyip Erdoğan till fredsbordet. Det kommer inte att bli enkelt, men vi kan inte avstå från det heller.

JOAKIM MEDIN